

RÓNAI JÁNOS ÍRÁSA ELÉ

E

gy falusi szegény zsidó fiskális nevéhez fűződik a magyar cionizmus zászlajának kibontása. Balázsfalván, az erdélyi havasokban, távol minden zsidó élettől, mint ügyvéd és állami ügyészi megbízott működött» Rónai János

(1849–1919) – olvashatjuk a két világháború közötti magyar cionizmus egyik vezéregyénisége, Kahán Niszon visszaemlékezéseiben. Noha Rónai János neve a zsidó közéletben 1897-ig szinte ismeretlen volt, mégsem számított zsidó ügyekben egészen „kezdőnek”. Már 1875-ben vékony kötetet szentelt ilyen témának *Nacionalizmus és kozmopolitizmus különös tekintettel a zsidóság helyzetére* címen. Neve viszont akkor vált széles körben ismertté, amikor Herzl Theodor személyes meghívására részt vett 1897. augusztus 29–31. között Bazelben az első cionista kongresszuson. A tanácskozásról visszaérkezve nagy energiával és lelkesedéssel fogott hozzá a magyarországi cionista mozgalom alapkövetéséhez. Nevéhez fűződik az első magyarországi cionista szervezet, a Nagyszombeni Czion-egylet életre hívása. Cionizmust

pártoló – ám helyesebb volna a magyarországi fogadtatást ismerve más jelzőt használnunk: védelmező – írásait nemcsak a felekezeti sajtóban találhatjuk meg.

Még a bázeli kongresszus előtt, 1897 augusztusában jelentette meg – legalábbis erre utal az előszó dátumozása – a „herzliánus” politikai cionizmus első magyarországi röpiratát, a német nyelvű *Zion und Ungarn*-t. Írása – szükségyszerűen – apologetikus. Nagy feladatra vállalkozott; a magyarországi zsidóságot akarta meggyőzni cionizmussal szembeni téveszméik helytelenségéről. Herzl egyik leveléből tudjuk, hogy már 1897 októberében ismerte Rónai művét.

Rónai János még egy szűk évtizeden keresztül részt vett a magyarországi cionista mozgalom munkájában. Századunk elején egy rövid ideig ő töltötte be a Magyarországi Cionista Szervezet elnöki tisztjét. Majd leköszönt, s a még reá váró években visszavonult. Pedig ekkortájt még alig volt hatvanéves! 1919 nyárutóján, a tomboló ellenforradalom idején csendesen, elfeledve hunyt el.

SCHWEITZER GÁBOR

RÓNAI JÁNOS

Cion és Magyarország

(RÉSZLET¹)

1897. BALÁZSFALVA

[...]

A

következő pontokat fogjuk megvizsgálni: a) a zsidók viszonya az államhoz, b) a magyar néphez², c) a nemzetiségekhez, d) a cionizmushoz.

a) A magyar államhoz fűződő viszony valójában nem is kérdés, mert az állam törvényei, a nevelés, a természetes érzelmek, *Jeremiás próféta és más vallási tekintélyeink intése a hazaszeretetre* világosan megmutatja azt az utat, melyen járnunk kell.

b) Azt, hogy a magyar néphez hogyan viszonyuljunk, részben ésszerű okok határozzák meg, de nagyjából mégis érzelmi tényezőkről van szó.

Hiszen számtalanszor kötötte atyáink lelkére Mózes, a legnagyobb próféta, hogy a szabadság, egyenlőség, testvériség elvét az *idegenekkel szemben is* érvényesítsék, sokszor figyelmeztette őket: „Emlékezzetek, hogy szolgák voltatok Egyiptom földjén!” Ezért semmi csodálkoznivaló nincs azon, hogy a világon mindenütt, ahol zsidók élnek, szabadságvágyuk mint földalatti tűz tör elő, mihelyst ott *jogos* mozgalom indul a szabadságért. Minden csatamezőn és utcán voltak zsidók, kik vérüket önként ontották. Bécsben, Orosz-Lengyelországban és Magyarországon is, pedig ezekben az országokban még messze voltak az egyenjogúsítás kezdeteitől. A zsidók